

Etapa 14 Veľký Boží plán

Príbeh 66 Posledná večera

Lukáš 22:14–23

Čítaj

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: predstavenie príbehu pre toto stretnutie

Čo potrebujete: Biblie alebo knihu Veľká výprava (obe dobrovoľné)

1. Začnite túto etapu tým, že vyhladáte a prečítate verš Lukáš 22:19.
'Potom vzal chlieb, dobrorečil, lámal ho a dával im, hovoriac: Toto je moje telo, ktoré sa vydáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.'
2. Čo vám tento verš napovedá o dnešnom príbehu?
3. Spomína sa tam nejaká postava, alebo miesto?
4. Myslíte si, že viete o čom ten príbeh bude?
5. Pokúste sa deti povzbudiť k vnímaniu príbehu, snažte sa v nich vybudovať pocit očakávania.

Hudba

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: chváliť Boha

Potrebujeme: CD s pesničkami, alebo jednoduché hudobné nástroje a slová piesní (vytlačené alebo ppt)

Vyberte jednoduchú živú pieseň, ktorá sa môže stať „hymnou“ vašich stretnutí. Prípadne skúste vyberať piesne podľa témy, ktorú budete preberať.

Časová os

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: Určiť ako dnešný príbeh zapadá do veľkého Božieho príbehu a jeho ľudu

Potrebujeme: Knihu Veľká výprava, biblická časová os

1. Kam, v rámci veľkého Božieho príbehu, zapadá tento príbeh? Otvorte knihu *Veľká výprava* na strane 85 a všimnite si časovú os v pravej časti strany. (Môžete spomenúť, že toto je časová os Starej zmluvy a že časová os pre Novú zmluvu sa nachádza ďalej. Ak deti nevedia ako je Biblia rozdelená, popíšte im čo je to Nová a Stará zmluva a ako je to celé rozdelené na jednotlivé knihy, kapitoly a verše).
2. Nájdite zvyraznený úsek, ktorý zobrazuje päť príbehov z 14 etapy.
Ako zapadá táto etapa do veľkého Božieho príbehu?
Ako zapadá dnešný príbeh v rámci týchto piatich príbehoch?
3. Ak máte *Časovú os* pre skupinu, skúste zaradiť dnešný príbeh do kontextu veľkého Božieho príbehu. Bolo to na začiatku? Bolo to 'pred', alebo 'po' Ježišovi? Čo iné sa vtedy dialo?

Otázky na úvod

Dĺžka: 5-10 minút

Cieľ: úvod do premýšľania o biblickom texte a ukázať, že je aj dnes relevantný

Premýšľajte nad nasledovanými otázkami spoločne, ako úvod do dnešného príbehu:

- Aké je vaše najobľúbenejšie jedlo?
- Boli ste už jedlo ako oslavu nejakej špeciálnej príležitosti? Napríklad na narodeniny, Vianoce, alebo na rozlúčkovej oslave?
- Na aké sviatky si spomínate? Ako ich oslavujeme?

Hra

Čas: 7-10 minút

Cieľ: použiť symboly, ktoré nám majú pripomenúť, čo Ježiš urobil

Potrebujeme: veľký kus látky, predmety reprezentujúce poslednú večeru (pohár, vankúš, sviečka, číslo '12' na kúsku papiera, peceň chleba, fľaša ríbezľového džúsu) – počet predmetov upravte podľa veku detí

1. Ukážte deťom predmety. Dajte im nejaký čas, aby si ich pozorne prezreli, predtým než ich zakryjete pripravenou látkou.
2. Povedzte deťom, aby nakreslili alebo napísali, ktoré predmety si pamätajú.
3. Porovnajte si odpovede a potom odhaľte predmety a skontrolujte, koľko z nich si deti zapamätali.
4. Ak ste mali symbolov viac, opýtajte sa detí, ktoré z týchto predmetov majú niečo spoločné s poslednou večerou, ktorú Ježiš so svojimi priateľmi jedol. Zistite, či deti vedia vysvetliť význam týchto symbolov, ak nie, môžete sa k týmto predmetom neskôr počas lekcie opäť vrátiť, aby ste si niektoré z nich dovysvetľovali, prípadne, či sa porozumenie alebo vysvetlenie u detí zmenilo.

Skúmaj

Čítajte

Čas: 10 minút

Cieľ: Počuť alebo prečítať príbeh z Biblie aby sme pochopili kam príbeh zapadá

Čo potrebujete: Biblie, knihu *Veľká výprava*

1 Kde sa nachádzame

Ježiš a jeho priatelia prišli do Jeruzalema aby sa zúčastnili sviatkov nekvasených chlebov – inak zvaných aj Pascha. Ježiš každý deň chodil do chrámu, aby kázal o Bohu a každý deň ho prišlo veľa ľudí počúvať. Ale niektorý židovský veľkňazi a zákonníci sa ho báli a hľadali spôsoby ako sa ho zbaviť. Ježišov priateľ Judáš súhlasil, že im pomôže. Medzičasom, bol čas na veľkonočnú večeru...

2 Čítame Bibliu

Nájdime si spoločne Lukáš 22, verše 14-23. Čítajte text nahlas, alebo vyberte dieťa, ktoré text nahlas prečíta.

3 Čo sa stalo potom?

Kým pôjdeme ďalej, zamyslime sa nad tým, čo sme práve počuli. Čo si myslia deti, že sa stane ďalej?

Záležiac na tom, o čom ste už diskutovali, vysvetlite deťom nasledovné:

Po jedle Ježiš odišiel aby sa modlil. Jeho priatelia išli s ním, no nedokázali zostať hore, furt zaspávali. Ježiš sa modlil veľmi úpenlivo: vedel, že ho čaká ťažká skúška. Odrazu však dorazil Judáš s bandou vojakov. Judáš im ukázal, ktorý to je ten Ježiš a oni ho zavreli do väzenia.

Hľadajme v obrázkoch

Čas: 5-10 minút

Cieľ: objavujme biblický príbeh vizuálne

Potrebuje: knihu *Veľká výprava*

1. Nájdite malý obrázok 'Posledná večera' na strane 90 v knihe *Veľká výprava*. Porozprávajte sa o tom, čo vidíte. Ako ten obrázok zobrazuje udalosti a ľudí, o ktorých ste čítali?
2. Nalistujte obrázky na stranách 87 and 88. Skúste prísť na to, ktorá časť znázorňuje 'Posledná večera'.
3. Nechajte deťom dosť času aby si mohli samé poprezerat' obrázky. Vždy je čo objavovať.

4. Ako objavujú, skúste deti povzbudiť k tomu aby popisovali to čo vidia. Môžete im pomôcť jednoduchou otázkou:
- Kto je na obrázku?
  - Čo sa práve deje?
  - Spomínate si, čo sa stalo predtým?
  - Viete prerozprávať náš príbeh, len pomocou obrázku?
  - Čo si myslíte, že sa stane ďalej?

Objavujeme v Biblii

Čas: 10-15 minút

Cieľ: zistiť o čom hovorí táto časť Biblie

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava*

Odpovedzte spoločne na otázky zo strany 90 z knihy *Veľká výprava*.

- Aký sviatok oslavoval Ježiš a jeho učeníci? (čítaj Lukáš 22:7)
- Aký bol pôvodný význam obetovania a jedenia Baránka? (Pozrite sa na Etapu 4 a Exodus 12.)
- Ježiš dal tomuto sviatku nový význam. Ako symboliku v tejto slávnosti Ježiš používa chlieb a víno. Čo tým myslí? Čo majú chleba a víno znamenať?

Vedeli ste?

Čas: 5 minút

Cieľ: učíme sa o Biblii

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava* (dobrovoľné)

Zistite viac o Biblii s pomocou týchto faktov.

Pascha Ježiš sa stretol s priateľmi aby spoločne zjedli večeru: veľkonočného baránka, nekvasený chlieb a horké byliny (pozri Etapu 4). Bola to pamiatka na pokrm, ktorý jedol Mojžiš a Boží ľud poslednú noc pred odchodom z Egyptu.

Chlieb Po celý týždeň jedli ľudia nekvasený chlieb. Kvások sa dokonca nemohol nachádzať ani v ich domoch!

Víno Dokopy štyri poháre vína sa vypili počas tejto večere. Ježiš použil jeden z nich na to aby vysvetlil, že zomrie a že dôvodom je to, aby mohlo byť ľuďom odpustené. Vtedy ešte nerozumeli čo hovorí.

Zrada Ježiš vedel, že jeden z jeho priateľov ho zradí. Judáš Iškariotský nebol spokojný s niektorými vecami čo Ježiš robil a hovoril. Šiel za veľkňazmi a dohodol sa s nimi, že im Ježiša vydá. Zaplatili mu tridsať strieborných.

Zapamätaj si

Čas: 5-10 minút

Cieľ: naučiť sa biblický verš lekcie

Potrebujeme: vytlačený verš pre každé dieťa

1. 'Potom vzal chlieb, dobrorečil, lámal ho a dával im, hovoriac: Toto je moje telo, ktoré sa vydáva za vás. Toto robte na moju pamiatku' Lukáš 22:19.
2. Postavte sa všetci do kruhu. Jeden po druhom potom hovorte jedno slovo z verša a na koniec povedzte kde sa tento verš nachádza. Spravte niekoľko cyklov aby ste verš pár krát zopakovali.

Pieseň

Čas: 5 minút

Cieľ: oslava Pána Boha

Potrebujeme: Hudobné nástroje, piesne

Zaspievajte spolu oslavnú pieseň

Otázky

Čas: 10-15 minút

Cieľ: získať odpovede na naše otázky a otázky druhých

Potrebujeme: Veľkú výpravu a prístup na web

Pri každej etape v knihe sú otázky detí s tým, že odpovede rôznych ľudí môžeme nájsť na stránke www.velkavyprava.sk

Povzbudzujeme deti, aby kládli rôzne zvedavé otázky. Skúste na ne odpovedať spoločne, pýtajte sa na názory ostatných detí. Prizvite si niekoho na túto časť stretnutia, aby povedal deťom svoj názor.

1. Naše otázky

Niektoré deti už možno budú mať nejaké otázky ohľadom dnešného príbehu. Ak áno, povzbudte aby sa so svojimi myšlienkami podelili so skupinou.

Vyvstáva z tohto príbehu nejaká ústredná otázka? Čomu deti nerozumeli? Môže sa im zdať, že niektoré veci sú veľmi nepravdepodobné, ba až nemožné; alebo jednoducho nerozumejú niektorým slovám a vetám. Môžu mať veľa otázok, povzbudte ich aby sa pýtali!

2. Naše odpovede

Skúste prísť spoločne na odpovede na vaše otázky. Ak je vás príliš veľa, rozdeľte sa do menších skupín, najlepšie s dospelým vedúcim pre každú skupinku. Ak je vás menej, zostaňte spolu a rozprávajte sa o vašich otázkach, o tom, ako by ste odpovedali. Zapájajte sa do diskusie, ale snažte sa im nepovedať odpovede príliš rýchlo.

Napíšte vaše otázky a odpovede na stránku www.velkavyprava.sk aby ostatné deti a Vedúci videli vaše nápady. Ak máte pripojenie na internet, zapojte do toho deti hneď – bude to akčné a vzrušujúce.

Vyskúšaj

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť ako Boží príbeh súvisí s našimi životmi dnes

Potrebujeme: návštevu bohoslužieb (dobrovoľné)

1. Popíšte čo sa dodnes deje v mnohých kostoloch, kde ľudia stále používajú chlieb a víno aby si pripomenuli Ježiša. Tento obrad sa môže nazývať 'prijímanie', 'eucharistia', 'omša' alebo 'lámanie chleba'. Ak navštévujete nejaký zbor, zistite, či sa u vás niečo takéto koná a ako to volajú.
2. Zúčastnili sa už deti na takomto obrade? Ak hej, rozprávajte sa o tom ako to vnímali a či pochopili tomu, čo sa dialo. Ak nie, skúste zariadiť, aby ste sa mohli zúčastniť takéhoto obradu vo vašom alebo inom kostole. Ak sa vám to podarí, prečítajte si po tejto skúsenosti tento príbeh znova. Čo bolo rovnaké? Čo bolo iné?

Kreatívna aktivita

Čas: 10 minút

Cieľ: aby sme sa zamysleli nad tým, ako Ježiš zomrel

Potrebujeme: pieseň o Ježišovej smrti, CD prehrávač, červené šály, drevený kríž (môžu, ale nemusia byť)

1. Vyberte si pieseň, ktorá hovorí o Ježišovej smrti alebo o poslednej večeri.
2. Povzbudte deti, aby sa zamýšľali nad slovami, ktoré spievajú a buďte pripravení vysvetliť čokoľvek, čomu nerozumejú.
3. Pozvite deti, aby vymysleli nejaký tanec alebo ukazovačky, buď samostatne alebo spolu, tak aby pohyby odrážali slová, ktoré sa v piesni spievajú.

4. Môžete im ako pomôcky ponúknuť červené šály, ktoré reprezentujú víno a Ježišovu krv a tanec môžete zakončiť tým, že šály necháte visieť na kríži.

Hovor s Bohom

Čas: 5 minút

Cieľ: tráviť čas s Bohom a rozjímať nad dnešným biblickým príbehom.

1. Modlite sa spolu: “Pane Ježišu, pomôž mi pochopiť aké úžasné sú tvoje skutky. Pomáhaj mi porozumieť tomu čo pre mňa znamenajú.”

Pred odchodom

Čas: 5 minút

Cieľ: zamyslenie, čo sme všetko objavili

Potrebujeme: hodnotiaci hárok, alebo graf pokroku

1. Po každom stretnutí si vyznačte, ktorú časť Biblie ste objavovali
2. Dnešný objav si napíšte do hodnotiaceho hárku slovami, alebo obrázkom.

Etapa 14 Veľký Boží plán

Príbeh 67 Ježiš na súde

Ján 18:28-40

Čítaj

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: predstavenie príbehu pre toto stretnutie

Čo potrebujete: Biblie alebo knihu Veľká výprava (obe dobrovoľné)

1. Začnite túto etapu tým, že vyhladáte a prečítate verš Ján 18:37.
'Nato mu Pilát povedal: Tak predsa si kráľ? Ježiš odpovedal: Ty hovoríš, že som kráľ. Ja som sa nato narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.'
2. Čo vám tento verš napovedá o dnešnom príbehu?
3. Spomína sa tam nejaká postava, alebo miesto?
4. Myslíte si, že viete o čom ten príbeh bude?
5. Pokúste sa deti povzbudiť k vnímaniu príbehu, snažte sa v nich vybudovať pocit očakávania.

Hudba

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: chváliť Boha

Potrebujeme: CD s pesničkami, alebo jednoduché hudobné nástroje a slová piesní (vytlačené alebo ppt)

Vyberte jednoduchú živú pieseň, ktorá sa môže stať „hymnou“ vašich stretnutí. Prípadne skúste vyberať piesne podľa témy, ktorú budete preberať.

Časová os

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: Určiť ako dnešný príbeh zapadá do veľkého Božieho príbehu a jeho ľudu

Potrebujeme: Knihu Veľká výprava, biblická časová os

4. Kam, v rámci veľkého Božieho príbehu, zapadá tento príbeh? Otvorte knihu *Veľká výprava* na strane 85 a všimnite si časovú os v pravej časti strany. (Môžete spomenúť, že toto je časová os Starej zmluvy a že časová os pre Novú zmluvu sa nachádza ďalej. Ak deti nevedia ako je Biblia rozdelená, popíšte im čo je to Nová a Stará zmluva a ako je to celé rozdelené na jednotlivé knihy, kapitoly a verše).
5. Nájdite zvláštny úsek, ktorý zobrazuje päť príbehov z 14 etapy.
Ako zapadá táto etapa do veľkého Božieho príbehu?
Ako zapadá dnešný príbeh v rámci týchto piatich príbehoch?
6. Ak máte *Časovú os* pre skupinu, skúste zaradiť dnešný príbeh do kontextu veľkého Božieho príbehu. Bolo to na začiatku? Bolo to 'pred', alebo 'po' Ježišovi? Čo iné sa vtedy dialo?

Otázky na úvod

Dĺžka: 5-10 minút

Cieľ: úvod do premýšľania o biblickom texte a ukázať, že je aj dnes relevantný

Premýšľajte nad nasledovnými otázkami spoločne, ako úvod do dnešného príbehu:

- Čo sa stane keď spravíte niečo zlé? Ste potrestaní? Možno dostanete 'zaracha', alebo musíte zostať 'po škole', prípadne vás pošlú do kúta?
- Poviete si niekedy "To nie je fér!?" Čo bola tá najmenej férová vec čo sa vám kedy stala?
- Predstavte si, že vás sklamali vaši najbližší priatelia, že o vás ľudia šíria klamstvá, nikto sa k vám nespráva fér – ako keby sa proti vám obrátil celý svet. Ako by ste povedali, že ste sa vtedy cítili? Čo by ste chceli povedať, alebo urobiť?

Hra

Čas: 10 minút

Cieľ: skúsme zažiť nespravodlivosť

1. Rozdeľte deti na dve skupiny: A a B. Vysvetlite, že skupina A sa musí dostať z jednej strany miestnosti na druhú a skupina B sa pokúsi zastaviť ich tak, že ich budú chytať.
2. Keď začnete hrať, upravte pravidlá tak, že to bude pre skupinu A ťažšie. Napríklad: Steny na jednej strane sa môžeš držať iba 3 sekundy. Skupina A môže iba skákať znožmo.
3. Vymeňte úlohy v skupinách (skupina A chytá a skupina B sa snaží dostať na druhú stranu), ale opäť dajte skupine A pravidlá, ktoré im úlohu budú sťažovať. Napríklad, že budú môcť skákať len na jednej nohe, alebo chodiť dozadu.
4. Po skončení hry sa opýtajte skupiny A, ako sa cítili, keď boli v skupine, ktorá mala ťažšie pravidlá, ktoré ich v hre znevýhodňovali. Ubezpečte deti, že teraz ste túto hru hrali pre zábavu, so zámerom skúsiť si nespravodlivé podmienky, ale v živote sa naozaj môžeme ocitnúť v situácii, ktoré nie sú fér.
5. Opýtajte sa detí, či poznajú nejaký biblický príbeh, v ktorom sa stalo niečo nespravodlivé (aj keď sa nakoniec veci vyriešili dobre). Po krátkej diskusii prejdite k biblickému príbehu tejto etapy, v ktorom sa pozrieme, kto zažil veľkú nespravodlivosť.

Skúmaj

Čítajte

Čas: 10 minút

Cieľ: Počuť alebo prečítať príbeh z Biblie aby sme pochopili kam príbeh zapadá

Čo potrebujete: Biblie, knihu *Veľká výprava*

1 Kde sa nachádzame

Ježiša odviedli k veľkňazom, ktorí ho vypočúvali a nechali ho zbiť. Potom ho zaviedli k Rímskemu hodnostárovi Pilátovi.

2 Čítame Bibliu

Nájdime si spoločne Ján, verše 18:28–40. Čítajte text nahlas, alebo vyberte dieťa, ktoré text nahlas prečíta.

3 Čo sa stalo potom?

Kým pôjdeme ďalej, zamyslime sa nad tým, čo sme práve počuli. Čo si myslia deti, že sa stane ďalej?

Záležiac na tom, o čom ste už diskutovali, vysvetlite deťom nasledovné:

Pilát nechal Ježiša zbičovať. Vojaci ho obliekli do plášťa a na hlavu mu položili trňovú korunu, posmievali sa mu tak, že je kráľ židov. Pilát však v Ježišovi nenachádzal vinu.

Hľadajme v obrázkoch

Čas: 5-10 minút

Cieľ: objavujme biblický príbeh vizuálne

Potrebujeme: knihu *Veľká výprava*

5. Nájdite malý obrázok 'Ježiš na súde' na strane 90 v knihe *Veľká výprava*. Porozprávajte sa o tom, čo vidíte. Ako ten obrázok zobrazuje udalosti a ľudí, o ktorých ste čítali?
6. Nalistujte obrázky na stranách 87 and 88. Skúste prísť na to, ktorá časť znázorňuje 'Ježiš na súde'.
7. Nechajte deťom dosť času aby si mohli samé poprezerať obrázky. Vždy je čo objavovať.
8. Ako objavujú, skúste deti povzbudiť k tomu aby popisovali to čo vidia. Môžete im pomôcť jednoduchou otázkou:
  - Kto je na obrázku?

- Čo sa práve deje?
- Spomínate si, čo sa stalo predtým?
- Viete prerozprávať náš príbeh, len pomocou obrázku?
- Čo si myslíte, že sa stane ďalej?

Objavujeme v Biblii

Čas: 10-15 minút

Cieľ: zistiť o čom hovorí táto časť Biblie

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava*

Odpovedzte spoločne na otázky zo strany 90 z knihy *Veľká výprava*.

- Čo chce Pilát, mocný Rímsky vládár s armádou pod palcom, vedieť o Ježišovi? Čoho sa bojí?
- O ktorej pravde hovorí Ježiš ľuďom? Čítajte Ján 3:16.
- V ktorom kráľovstve je Ježiš, syn Boží, kráľom? Čítajte Matúš 13 verše 24-30 a 36-43.

Vedeli ste?

Čas: 5 minút

Cieľ: učíme sa o Biblii

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava* (dobrovoľné)

Zistite viac o Biblii s pomocou týchto faktov.

Veľkňazi Ježiša zatkli náboženský vodcovia, no zákon im ho nedovoľoval potrestať podľa ich chuti. Museli ho teda odviesť k Rímskemu miestodržiteľovi a presvedčiť ho aby ho potrestal. Ich verdikt znel: Ježiš protirečil a rúhal sa Bohu a tak musel zomrieť.

Pilát bol Rímsky miestodržiteľ. Bolo v jeho moci Ježišovi pomôcť, no vedel, že židovský veľkňazi a ohromný hlučný dav čo sa zhromaždil vonku chceli aby zomrel.

Barnabáš bol vo väzení. Bol to vrah a násilník, ktorý viedol vzburu proti Rimanom. Pilát dal davu ľudí na výber koho prepustí: Ježiša alebo Barnabáša – vybrali si Barnabáša.

Zapamätaj si

Čas: 5-10 minút

Cieľ: naučiť sa biblický verš lekcie

Potrebujeme: vytlačený verš pre každé dieťa

3. 'Nato mu Pilát povedal: Tak predsa si kráľ? Ježiš odpovedal: Ty hovoríš, že som kráľ. Ja som sa nato narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.' Ján 18:37

Napíšte slová toho verša na papiere – každé slovo na nový papier. Spravte takto dve sady. Rozdeľte deti na dva tímy.

4. Zamiešajte obe sady a umiestnite na opačné konce miestnosti čo najďalej od jednotlivých tímov.
5. Prvý člen tímu musí utekať k ich sade kariet a jednu doniesť naspäť. Potom nasleduje ďalší a tak ďalej.
6. Prvý tím ktorému sa podarí správne zoradiť veršík, vyhráva.

Pieseň

Čas: 5 minút

Cieľ: oslava Pána Boha

Potrebujeme: Hudobné nástroje, piesne

Zaspievajte spolu oslavnú pieseň

Otázky

Čas: 10-15 minút

Cieľ: získať odpovede na naše otázky a otázky druhých

Potrebujeme: Veľkú výpravu a prístup na web

Pri každej etape v knihe sú otázky detí s tým, že odpovede rôznych ľudí môžeme nájsť na stránke www.velkavyprava.sk

Povzbudzujeme deti, aby kládli rôzne zvedavé otázky. Skúste na ne odpovedať spoločne, pýtajte sa na názory ostatných detí. Prizvite si niekoho na túto časť stretnutia, aby povedal deťom svoj názor.

3. Naše otázky

Niektoré deti už možno budú mať nejaké otázky ohľadom dnešného príbehu. Ak áno, povzbudte aby sa so svojimi myšlienkami podelili so skupinou.

Vyvstáva z tohto príbehu nejaká ústredná otázka? Čomu deti nerozumeli? Môže sa im zdať, že niektoré veci sú veľmi nepravdepodobné, ba až nemožné; alebo jednoducho nerozumejú niektorým slovám a vetám. Môžu mať veľa otázok, povzbudte ich aby sa pýtali!

4. Naše odpovede

Skúste prísť spoločne na odpovede na vaše otázky. Ak je vás príliš veľa, rozdeľte sa do menších skupín, najlepšie s dospelým vedúcim pre každú skupinku. Ak je vás menej, zostaňte spolu a rozprávajte sa o vašich otázkach, o tom, ako by ste odpovedali. Zapájajte sa do diskusie, ale snažte sa im nepovedať odpovede príliš rýchlo.

Napíšte vaše otázky a odpovede na stránku www.velkavyprava.sk aby ostatné deti a Vedúci videli vaše nápady. Ak máte pripojenie na internet, zapojte do toho deti hneď – bude to akčné a vzrušujúce.

Vyskúšaj

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť ako Boží príbeh súvisí s našimi životmi dnes

Potrebujeme: sklenené nádoby (asi 8 cm vysoké), farbu na sklo a malé štetce, jednoduché sviečky, zápalky a držiaky na sviečky (z papiera)

1. Prečítajte si dnešný biblický text nahlas a povedzte deťom aby spočítali koľko krát bolo použité slovo svetlo.
2. Povzbudte deti aby si spravili držiaky na sviečky, ktoré im pripomenú, že Ježiš je to pravé svetlo. Vyzdobte sklenené nádoby pomocou farieb na sklo – kreslite obrázky, vzory a píšete slová z biblických veršikov.
3. Keď farba uschne, položte sviečku na dno nádoby a zapáľte ju. Položte nádobu na bezpečné miesto.
4. Navrhňte deťom aby sledovali svetlo sviečky, ako presvitá skrz vašu výzdobu – a pripomeňte si, kto je svetlo sveta. Spomeňte, že Ježiš prišiel ako svetlo na svet, svietiac v temnote, aby ukázal ľuďom cestu. Ježiš prišiel, aby naučil ľudí žiť pravdivo, a ak ho budeme nasledovať on nám ukáže cestu. Je pre nás ako svetlo.
5. Ak máte dostatok času a materiálov, nechajte deti, nech si spravia nádobky na sviečky pre ich rodinu a priateľov, aby im povedali o svetle Ježiša.

Hovor s Bohom

Čas: 5 minút

Cieľ: tráviť čas s Bohom a rozjímať nad dnešným biblickým príbehom.

Potrebujeme: sviečky a držiaky z predošlej aktivity (dobrovoľné)

Popros Boha aby ti dal silu hájiť to čo je správne, aj keď je to veľmi náročné a všetci ostatní si myslia, že konáš nesprávne.

Modlitba s krížom

Čas: 5-10 minút

Cieľ: sústrediť sa na Boha a zamyslieť sa nad dnešnou etapou.

Potrebujeme: papier, nožničky; drevený kríž (ktorý možno držať - dobrovoľné)

1. Kríž je po celom svete známy ako symbol ukrižovania. Povedzte deťom nech si vystrihnú malé kríže z papiera alebo kartónu – alebo nech použijú už vyrobené kríže.
2. Nech zovrú kríž v rukách, zatvoria oči a premýšľajú o Ježišovej smrti na kríži. Pripomeňte im, že Ježiš zomrel aby na seba zobral vinu za všetky naše hriechy. Dovoľte im rozjímať o Ježišovi.
3. Toto je smutná časť Biblie, no pripomeňte deťom, že toto nie je koniec! Povedzte deťom, nech otvoria oči a uvidia, že Ježiš na ich kríži nie je..
4. Ak ste si vyrobili vlastné kríže, roztrhnite ich na znak toho, že sila smrti bola prekonaná, keď Boh vzkriesil Ježiša z mŕtvych.
5. Pokračovanie tejto aktivity nájdete v etape 'Ježiš zomiera'

Pred odchodom

Čas: 5 minút

Cieľ: zamyslenie, čo sme všetko objavili

Potrebujeme: hodnotiaci hárok, alebo graf pokroku

1. Po každom stretnutí si vyznačte, ktorú časť Biblie ste objavovali
2. Dnešný objav si napíšte do hodnotiaceho hárku slovami, alebo obrázkom.

Etapa 14 Veľký Boží plán

Príbeh 68 Ježiš zomiera

Ján 19:16-30

Čítaj

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: predstavenie príbehu pre toto stretnutie

Čo potrebujete: Biblie alebo knihu Veľká výprava

1. Začnite túto etapu tým, že vyhladáte a prečítate verš Ján 19:30.
'Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: Je dokonané! Naklonil hlavu a odovzdal ducha.'
2. Čo vám tento verš napovedá o dnešnom príbehu?
3. Spomína sa tam nejaká postava, alebo miesto?
4. Myslíte si, že viete o čom ten príbeh bude?
5. Pokúste sa deti povzbudiť k vnímaniu príbehu, snažte sa v nich vybudovať pocit očakávania.

Hudba

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: chváliť Boha

Potrebujeme: CD s pesničkami, jednoduché hudobné nástroje a slová piesní
Vyberte jednoduchú živú pieseň, ktorá sa môže stať „hymnou“ vašich stretnutí. Prípadne skúste vyberať piesne podľa témy, ktorú budete preberať.

Časová os

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: Určiť ako dnešný príbeh zapadá do veľkého Božieho príbehu a jeho ľudu

Potrebujeme: Knihu Veľká výprava, biblická časová os

1. Kam, v rámci veľkého Božieho príbehu, zapadá tento príbeh? Otvorte knihu *Veľká výprava* na strane 85 a všimnite si časovú os v pravej časti strany.
2. Nájdite zvýraznený úsek, ktorý zobrazuje päť príbehov z 14 etapy.
Ako zapadá táto etapa do veľkého Božieho príbehu?
Ako zapadá dnešný príbeh v rámci týchto piatich príbehoch?
3. Ak máte Časovú os pre skupinu, skúste zaradiť dnešný príbeh do kontextu veľkého Božieho príbehu. Bolo to na začiatku? Bolo to 'pred', alebo 'po' Ježišovi? Čo iné sa vtedy dialo?

Otázky na úvod

Dĺžka: 5-10 minút

Cieľ: úvod do premýšľania o biblickom texte a ukázať, že je aj dnes relevantný

Premýšľajte nad nasledovnými otázkami spoločne, ako úvod do dnešného príbehu:

- Spomeňte si aké to bolo spoznávať Ježišov život. Spomínate si na nejaký príbeh, kde niekoho uzdravil? Aké úžasné veci robil a hovoril? Čo považujete za najlepšie z toho čo Ježiš urobil?
- Očakávali by ste že niekoho takého by mučili, posmievali sa mu a dokonca ho zabili?
- Videli ste niekedy film, kde Ježiš zomiera? Čo na tom bolo najhoršie?

Hra

Cieľ: predstaviť pocit víťazstva

Potrebujeme: mäkkú loptu, bránku alebo vyznačené miesto.

1. Postavte v miestnosti bránku, alebo vyznačte priestor „bránky“. Pozvite deti, aby skúšali triafať loptu do brány. (Môžete si zahrať aj stolný

- futbal, keď bránky vyznačíte ceruzkami a loptou bude skrčený papier, prípadne alobal. Do bránky musíte loptu poslať frčkou).
2. Postupne v hre podmienky sťažíme. Bránku zúžime, prípadne do nej postavíme brankára.
  3. Keď sa pri sťažených podmienkach nikomu nepodarí dať gól, hru zastavte a spýtajte sa detí, čo sa stalo. Čo spôsobili sťažené podmienky? Ak chceme dosiahnuť veľké ciele, latka musí byť nastavená vysoko.
  4. Vysvetlite, že v dnešnom príbehu mal Ježiš nastavenú latku najvyššie ako sa dalo.

Skúmaj

Čítajte

Čas: 10 minút

Cieľ: Počuť alebo prečítať príbeh z Biblie aby sme pochopili kam príbeh zapadá

Čo potrebujete: Biblie, knihu *Veľká výprava*

1 Kde sa nachádzame

Pilát prehovoril k davu a povedal ľuďom, že na Ježišovi nenachádza vinu. Chcel Ježiša oslobodiť, no zhromaždený dav burácal, že ho chcú vidieť mŕtveho.

2 Čítame Bibliu

Nájdime si spoločne Ján 19, verše 16–30. Čítajte text nahlas, alebo vyberte dieťa, ktoré text nahlas prečíta.

3 Čo sa stalo potom?

Kým pôjdeme ďalej, zamyslime sa nad tým, čo sme práve počuli. Čo si myslia deti, že sa stane ďalej?

Záležiac na tom, o čom ste už diskutovali, vysvetlite deťom nasledovné:

Ježišov priateľ Jozef ho chcel pochovať. Sňali jeho telo z kríža a s pomocou jeho priateľa Nikodéma zabalili do látky Ježišovo telo a uložili do jaskynného hrobu. Tento hrob zavalili veľkým kameňom. Vyzeralo to ako koniec Ježiša Nazaretského. Ale bolo to tak naozaj?

Hľadajme v obrázkoch

Čas: 5-10 minút

Cieľ: objavujme biblický príbeh vizuálne

Potrebujeme: knihu *Veľká výprava*

1. Nájdite malý obrázok 'Ježiš zomiera' na strane 90 v knihe *Veľká výprava*. Porozprávajte sa o tom, čo vidíte. Ako ten obrázok zobrazuje udalosti a ľudí, o ktorých ste čítali?
2. Nalistujte obrázky na stranách 87 and 88. Skúste prísť na to, ktorá časť znázorňuje 'Ježiš zomiera'.
3. Nechajte deťom dosť času aby si mohli samé poprezerat' obrázky. Vždy je čo objavovať.
4. Ako objavujú, skúste deti povzbudiť k tomu aby popisovali to čo vidia. Môžete im pomôcť jednoduchou otázkou:
  - Kto je na obrázku?
  - Čo sa práve deje?
  - Spomínate si, čo sa stalo predtým?
  - Viete prerozprávať náš príbeh, len pomocou obrázku?
  - Čo si myslíte, že sa stane ďalej?

Objavujeme v Biblii

Čas: 10-15 minút

Cieľ: zistiť o čom hovorí táto časť Biblie

Potrebujeme: knihu *Veľká Výprava*

Odpovedzte spoločne na otázky zo strany 90 z knihy *Veľká výprava*.

- Ježiš už bol síce na kríži, no nezabudol a stále na niekoho myslel. Kto to bol? Čo potom povedal Ježiš?
- Čo myslel Ježiš tým, keď povedal: “Je dokonané”? Čítajte Ján 3:16 alebo Izaiáš 53.
- Záhadne a možno neočakávane, Ježišova smrť na kríži bola súčasť božieho plánu. Znamenalo to, že každý kto si to praje, môže začať nový život tým, že mu budú odpustené všetky hriechy. Môžeme začať náš život nanovo s vedomím, že Boh je náš otec. Spýtajte sa svojho vedúceho, čo to preňho/pre ňu znamená.

Vedeli ste?

Čas: 5 minút

Cieľ: učíme sa o Biblii

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava* (dobrovoľné)

Zistite viac o Biblii s pomocou týchto faktov.

Kríž Byť priklinovaný na kríž – teda ukrižovaný – je desivý spôsob ako umrieť. Človek si musel ten kríž odviecť, potom ho pribili na priečny trám a celý kríž zdvihli kolmo nad zem. Mohlo trvať aj dni, kým takto človek umrel.

Kráľ židov Pilát naliehal aby pribili takúto ceduľu nad Ježišovu hlavu. Tento nápis tam bol v troch jazykoch (Aramejsky, Latinsky a Grécky) aby to všetci vedeli prečítať.

Handra, víno a ocot Kyslé víno sa podávalo ukrižovaným, aby im uľavilo bolesti.

Zapamätaj si

Čas: 5-10 minút

Cieľ: naučiť sa biblický verš lekcie

Potrebujeme: vytlačený verš pre každé dieťa

‘Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: Je dokonané! Naklonil hlavu a odovzdal ducha.’ Ján 19:30

Povedzte tento verš spolu po častiach. Rozdeľte sa tak aby vždy iná časť detí hovorila inú časť.

Pieseň

Čas: 5 minút

Cieľ: oslava Pána Boha

Potrebujeme: Hudobné nástroje, piesne

Zaspievajte spolu oslavnú pieseň

Otázky

Čas: 10-15 minút

Cieľ: získať odpovede na naše otázky a otázky druhých

Potrebujeme: Veľkú výpravu a prístup na web

Pri každej etape v knihe sú otázky detí s tým, že odpovede rôznych ľudí môžeme nájsť na stránke www.velkavyprava.sk

Povzbudzujme deti, aby kládli rôzne zvedavé otázky. Skúste na ne odpovedať spoločne, pýtajte sa na názory ostatných detí. Prizvite si niekoho na túto časť stretnutia, aby povedal deťom svoj názor.

1. Naše otázky

Niektoré deti už možno budú mať nejaké otázky ohľadom dnešného príbehu. Ak áno, povzbudte aby sa so svojimi myšlienkami podelili so skupinou.

Vyvstáva z tohto príbehu nejaká ústredná otázka? Čomu deti nerozumeli? Môže sa im zdať, že niektoré veci sú veľmi nepravdepodobné, ba až nemožné; alebo jednoducho nerozumejú niektorým slovám a vetám. Môžu mať veľa otázok, povzbudte ich aby sa pýtali!

2. Naše odpovede

Skúste prísť spoločne na odpovede na vaše otázky. Ak je vás príliš veľa, rozdeľte sa do menších skupín, najlepšie s dospelým vedúcim pre každú skupinku. Ak je vás menej, zostaňte spolu a rozprávajte sa o vašich otázkach, o tom, ako by ste odpovedali. Zapájajte sa do diskusie, ale snažte sa im nepovedať odpovede príliš rýchlo.

Vyskúšaj

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť ako Boží príbeh súvisí s našimi životmi dnes

1. Vysvetlite, že často robíme to po čom túžime my, a nie to po čom túži Boh. Vysvetľuje to naša hriešnosť, ktorá nás oddeľuje od Boha. Naša snaha samotná je márna, nevieme sa zbaviť hriechu. Niekoľko ľudí musí byť potrestaný za všetko to zlé čoho sme sa dopustili. Je iba jedna osoba, ktorá si dokáže s hriechom poradiť – Ježiš! Keď Ježiš zomrel na kríži, bol potrestaný za naše hriechy. Keďže potom vstal z mŕtvych, umožnil tak ľuďom nasledovať ho a priblížiť sa k Bohu. Ježiš sa za nás zbavil hriechu.
2. Dobrá správa je, že sa dokážeme odvrátiť od hriechu a prosiť Boha o odpustenie. On nám odpustí a my s ním môžeme byť na veky. Toto je dar pre nás, od Boha. Nevieme si ho zaslúžiť ani kúpiť – ale vieme ho prijať. Keď sa rozhodneme pre život s Ježišom, Boh zabúda na našu minulosť a dáva nám nový začiatok. *Budte ochotný sa rozprávať s deťmi o viac, ak by chceli.*

Kreatívne aktivity

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť súvislosť medzi biblickým príbehom a našim životom dnes.

Potrebujeme: ukážky tradičného veľkonočného pohostenia v dobe Pána Ježiša a dnes, papierové tanierne a reklamné letáky s obrázkami potravín, lepidlá, nožnice

1. Pripravte ukážku jedál, ktoré mohol mať Pán Ježiš na stole pri veľkonočnej slávnosti. Ak je možné, ochutnajte. Vysvetlite, čo jednotlivé jedlá znamenali.
  - jedlo z horkých bylín (skúste chren) – ako spomienka sa horký život otrokov v Egypte
  - zmes nakrájaných jabĺk, orechov, škorice – ako symbol blata, z ktorého vyrábali tehly
  - nádoba slanej vody – preliate slzy otrokov
  - čerstvá zelenina, šalát alebo uhorka – pripomienka, že je to jarný sviatok a jar prináša nový život.
  - pečené alebo uvarené vajíčko – symbol sviatočnej obete nesenej do chrámu
  - jahňa, alebo jahňacia kosť – spomienka na obetované jahňa, ktoré jedli Izraelci pred útekem z Egypta
  - nekvasený chlieb (maces) – chlieb upečený bez droždia, pretože Izraelci nemali čas nechať cesto vykysnúť
2. Ako vyzerá veľkonočné jedlo u vás doma? Minimálne jedno jedlo máme spoločné, ktoré to je?
3. Rozdajte papierové tanierne a farebné reklamné časopisy. Každé dieťa nech vymyslí slávnostnú kombináciu jedál tak, aby jednotlivé jedlá pripomínali niečo z príbehu Veľkej noci.

Hovor s Bohom

Čas: 5 minút

Ciel': tráviť čas s Bohom a rozjímať nad dnešným biblickým príbehom.

V tichosti sa zamyslite nad tým, čo všetko Ježiš pre nás obetoval. Poďakujte mu v tichosti vo vlastných modlitbách.

Modlitba s krížom

Čas: 5-10 minút

Cieľ: sústrediť sa na Boha a zamyslieť sa nad dnešnou etapou.

Potrebujeme: papier, nožničky; drevený kríž (ktorý možno držať - dobrovoľné)

1. Kríž je po celom svete známy ako symbol ukrižovania. Povedzte deťom nech si vystrihnú malé kríže z papiera alebo kartónu – alebo nech použijú už vyrobené kríže.
2. Nech zovrú kríž v rukách, zatvoria oči a premýšľajú o Ježišovej smrti na kríži. Pripomeňte im, že Ježiš zomrel aby na seba zobral vinu za všetky naše hriechy. Dovoľte im rozjímať o Ježišovi.
3. Toto je smutná časť Biblie, no pripomeňte deťom, že toto nie je koniec! Povedzte deťom, nech otvoria oči a uvidia, že Ježiš na ich kríži nie je..
4. Ak ste si vyrobili vlastné kríže, roztrhnite ich na znak toho, že sila smrti bola prekonaná, keď Boh vzkriesil Ježiša z mŕtvych.
5. Nadviažte na túto aktivitu tým, že načrtnete čo sa stalo neskôr. Povedzte si spolu veľkonočnú pieseň, ktorú poznáte.

Pred odchodom

Čas: 5 minút

Cieľ: zamyslenie, čo sme všetko objavili

Potrebujeme: hodnotiaci hárok, alebo graf pokroku

1. Po každom stretnutí si vyznačte, ktorú časť Biblie ste objavovali
2. Dnešný objav si napíšte do hodnotiaceho hároku slovami, alebo obrázkom.

Etapa 14 Veľký Boží plán

Príbeh 69 Ježiš žije

Ján 20:11–20

Čítaj

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: predstavenie príbehu pre toto stretnutie

Čo potrebujete: Biblie alebo knihu Veľká výprava (obe dobrovoľné)

1. Začnite túto etapu tým, že vyhladáte a prečítate verš Ján 20:18.
'Mária Magdaléna šla a oznámila učeníkom: Videla som Pána!, a že tieto veci jej on povedal.'
2. Čo vám tento verš napovedá o dnešnom príbehu?
3. Spomína sa tam nejaká postava, alebo miesto?
4. Myslíte si, že viete o čom ten príbeh bude?
5. Pokúste sa deti povzbudiť k vnímaniu príbehu, snažte sa v nich vybudovať pocit očakávania.

Hudba

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: chváliť Boha

Potrebujeme: CD s pesničkami, alebo jednoduché hudobné nástroje a slová piesní (vytlačené alebo ppt)

Vyberte jednoduchú živú pieseň, ktorá sa môže stať „hymnou“ vašich stretnutí. Prípadne skúste vyberať piesne podľa témy, ktorú budete preberať.

Časová os

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: Určiť ako dnešný príbeh zapadá do veľkého Božieho príbehu a jeho ľudu

Potrebujeme: Knihu Veľká výprava, biblická časová os

1. Kam, v rámci veľkého Božieho príbehu, zapadá tento príbeh? Otvorte knihu *Veľká výprava* na strane 85 a všimnite si časovú os v pravej časti strany. (Môžete spomenúť, že toto je časová os Starej zmluvy a že časová os pre Novú zmluvu sa nachádza ďalej. Ak deti nevedia ako je biblia rozdelená, popíšte im čo je to Nová a Stará zmluva a ako je to celé rozdelené na jednotlivé knihy, kapitoly a verše).
2. Nájdite zvláštny úsek, ktorý zobrazuje päť príbehov z 14 etapy.
Ako zapadá táto etapa do veľkého Božieho príbehu?
Ako zapadá dnešný príbeh v rámci týchto piatich príbehoch?
3. Ak máte *Časovú os* pre skupinu, skúste zaradiť dnešný príbeh do kontextu veľkého Božieho príbehu. Bolo to na začiatku? Bolo to 'pred', alebo 'po' Ježišovi? Čo iné sa vtedy dialo?

Otázky na úvod

Dĺžka: 5-10 minút

Cieľ: úvod do premýšľania o biblickom texte a ukázať, že je aj dnes relevantný

Premýšľajte nad nasledovnými otázkami spoločne, ako úvod do dnešného príbehu:

- Ako oslavujete Veľkú noc? Páči sa vám na tom niečo konkrétne? Zdieľajte sa a rozprávajte sa o tom.
- Už sa vám niekedy stalo, že ste si mysleli, že ste stratili niečo veľmi cenné – keď ste to odrazu neočakávane našli? Aký to bol pocit?
- Už sa vám niekedy stalo, že by ste plakali od šťastia? Čo to spôsobilo?

Hra

Čas: 10 minút

Cieľ: aby sme zažili radosť z toho, že Ježiš je víťaz

Potrebujeme: zástavy, píšťalky, šály, perkusie

1. Vysvetlite deťom, že niekedy potom, ako niekto niečo vyhrá, nasleduje víťazný pochod. (Deti možno videli napríklad hokejistov v autobuse bez strechy počas ich víťaznej jazdy mestom.)
2. Povzbudte deti, aby vymysleli niekoľko pokrikov, ktoré by sa dali použiť pri rôznych príležitostiach, pri rôznych oslavách a pri rôznych víťazstvách.
3. Spravte si víťazný pochod po miestnosti a použite pri každom okruhu iný pokrik. Opýtajte sa detí, či aj Ježišovo zmŕtvychvstanie je podľa nich víťazstvom, ktoré by si víťazný pochod zaslúžilo.
4. Povzbudte deti, aby vymysleli pokrik aj na oslavu Ježišovho víťazstva. Môžete použiť zástavy, šály alebo hudobné nástroje, ktoré podporia oslavnú atmosféru.

Skúmaj

Čítajte

Čas: 10 minút

Cieľ: Počúť alebo prečítať príbeh z Biblie aby sme pochopili kam príbeh zapadá

Čo potrebujete: Biblie, knihu *Veľká výprava*

1 Kde sa nachádzame

Ježiš cestoval po kraji tri roky a kade chodil liečil chorých, konal zázraky a rozprával ľuďom o Božom kráľovstve. Potom sa však rozhodli konať veľkňazi. Nedokázali uveriť, že by Ježiš mohol byť Boží syn. Nedokázali

pripustiť, že s Ježišovým príchodom začínalo Božie kráľovstvo. Pre nich bol Ježiš hrozbou. Nechali ho teda zatknúť a odsúdiť – Ježiš teda zomrel na kríži. No potom sa stalo niečo úžasné...

2 Čítame Bibliu

Nájdime si spoločne Ján 1, verše 11–20. Čítajte text nahlas, alebo vyberte dieťa, ktoré text nahlas prečíta.

3 Čo sa stalo potom?

Kým pôjdeme ďalej, zamyslime sa nad tým, čo sme práve počuli. Čo si myslia deti, že sa stane ďalej?

Záležiac na tom, o čom ste už diskutovali, vysvetlite deťom nasledovné:

Ježiš naozaj vstal z mŕtvych a vrátil sa medzi živých. Jeho učeníci a aj iní ľudia sa s ním stretávali. Nakoniec sa s nimi Ježiš rozlúčil a vrátil sa do nebies k svojmu Bohu-otcovi. Svojich priateľov zanechal s touto žiadosťou: “Chodte do celého sveta a ohlasujte evanjelium všetkému stvoreniu”, a s uistením, že ich neopustí.

.

Hľadajme v obrázkoch

Čas: 5-10 minút

Cieľ: objavujme biblický príbeh vizuálne

Potrebujeme: knihu *Veľká výprava*

1. Nájdite malý obrázok ‘Ježiš žije’ na strane 86 v knihe *Veľká výprava*. Porozprávajte sa o tom, čo vidíte. Ako ten obrázok zobrazuje udalosti a ľudí, o ktorých ste čítali?
2. Nalistujte obrázky na stranách 87 and 88. Skúste prísť na to, ktorá časť znázorňuje ‘Ježiš žije’.
3. Nechajte deťom dosť času aby si mohli samé poprezerat’ obrázky. Vždy je čo objavovať.
4. Ako objavujú, skúste deti povzbudiť k tomu aby popisovali to čo vidia. Môžete im pomôcť jednoduchou otázkou:
  - Kto je na obrázku?
  - Čo sa práve deje?

- Spomínate si, čo sa stalo predtým?
- Viete prerozprávať náš príbeh, len pomocou obrázku?
- Čo si myslíte, že sa stane ďalej?

Objavujeme v Biblii

Čas: 10-15 minút

Cieľ: zistiť o čom hovorí táto časť Biblie

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava*

Odpovedzte spoločne na otázky zo strany 89 z knihy *Veľká výprava*.

- Čo prvé napadne Márii Magdaléne ako vysvetlenie, prečo Ježišovo telo nie je v hrobe?
- Čo pochopí, keď sa s Ježišom stretne tvárou v tvár? Porozprávajte sa o tom s vašim vedúcim.
- Prečo sú všetci Ježišovi priatelia prekvapení z toho, že bol vzkriesený? Veď sám Ježiš to niekoľkokrát predpovedal (pozri Ján 20:9) Prečo to nečakali?

Vedeli ste?

Čas: 5 minút

Cieľ: učíme sa o Biblii

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava* (dobrovoľné)

Zistite viac o Biblii s pomocou týchto faktov.

Hrob Miesto kde bol Ježiš pochovaný nebola obyčajná diera v zemi, ale pohrebná jaskyňa v kopci. Vchod do tejto jaskyne bol zavalený ohromným kameňom.

Mária Magdaléna bola jedna z žien, ktoré nasledovali Ježiša. Na prvý deň nového týždňa po ukrižovaní išla k pohrebnej jaskyni. Možno sa chcela v tichosti a samote rozlúčiť s Ježišom. Strela tam Ježiša a stala sa tak prvou osobou, ktorá videla vzkrieseného Ježiša.

Dlane a boky Ježiš ukazoval svojim učeníkom svoje dlane a boky, aby videli, že to ozaj je on. Spoznali ho podľa jaziev po klincoch v dlaniach a po rane bodnutia kopijou v jeho boku. Uvideli, že to naozaj bol on: mŕtvy a vzkriesený Ježiš Kristus.

Pieseň

Čas: 5 minút

Cieľ: oslava Pána Boha

Potrebujeme: Hudobné nástroje, piesne

Zaspievajte spolu oslavnú pieseň

Otázky

Čas: 10-15 minút

Cieľ: získať odpovede na naše otázky a otázky druhých

Potrebujeme: Veľkú výpravu a prístup na web

Pri každej etape v knihe sú otázky detí s tým, že odpovede rôznych ľudí môžeme nájsť na stránke www.velkavyprava.sk

Povzbudzujeme deti, aby kládli rôzne zvedavé otázky. Skúste na ne odpovedať spoločne, pýtajte sa na názory ostatných detí. Prizvite si niekoho na túto časť stretnutia, aby povedal deťom svoj názor.

1. Naše otázky

Niektoré deti už možno budú mať nejaké otázky ohľadom dnešného príbehu. Ak áno, povzbudte aby sa so svojimi myšlienkami podelili so skupinou.

Vyvstáva z tohto príbehu nejaká ústredná otázka? Čomu deti nerozumeli? Môže sa im zdať, že niektoré veci sú veľmi nepravdepodobné, ba až nemožné; alebo jednoducho nerozumejú

niektorým slovám a vetám. Môžu mať veľa otázok, povzbudte ich aby sa pýtali!

2. Naše odpovede

Skúste prísť spoločne na odpovede na vaše otázky. Ak je vás príliš veľa, rozdeľte sa do menších skupín, najlepšie s dospelým vedúcim pre každú skupinku. Ak je vás menej, zostaňte spolu a rozprávajte sa o vašich otázkach, o tom, ako by ste odpovedali. Zapájajte sa do diskusie, ale snažte sa im nepovedať odpovede príliš rýchlo.

Napište vaše otázky a odpovede na stránku www.velkavyprava.sk aby ostatné deti a Vedúci videli vaše nápady. Ak máte pripojenie na internet, zapojte do toho deti hneď – bude to akčné a vzrušujúce.

3. Otázky druhých:

Povedzte deťom o Salome a prečítajte jej otázku:

Salome má 10 rokov a žije v Nemecku. Keď si čítala tento príbeh s jej kamarátom Harrym, Salome sa zamyslela: “Prečo si Mária myslela, že Ježiš bol záhradník?”

Spýtajte sa detí: ‘Ako by ste odpovedali na otázku Salome?’

Ako predtým, môžete sa rozdeliť na menšie skupinky, aby sa každý dostal k slovu.

4. Odpovede druhých

Pripomeňte deťom, že Harry odpovedal na otázku Salome. Prečítajte nahlas Harryho odpoveď: “Mária nečakala, že by Ježiš vstal z mŕtvych. Pár dní dozadu ho predsa videla umrieť na kríži. Nedokázala uveriť, že by Ježiš dodržal to čo sľúbil. Myslela si teda, že to musí byť záhradník. Až keď k nej Ježiš prehovoril si uvedomila, že všetko čo Ježiš hovoril bola pravda. “Zomriem, ale vstanem z mŕtvych.”

Porovnajte vaše odpovede s odpoveďou Janky. V čom sú podobné, v čom sa líšia?

Vyskúšaj

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť ako Boží príbeh súvisí s našimi životmi dnes

Potrebujeme: pozri nižšie

1. Spravte si veľkonočnú záhradku. Môžete spraviť jednu veľkú záhradu spoločne, alebo nech si každé dieťa spraví vlastnú a menšiu – ktorú by si mohlo zobrať domov.

Použijete nejakú plytkú nádobu alebo krabicu. Oblepte ju farebným papierom aby vyzerala prírodzenejšie. Naplňte ju pieskom.

Použijete tri rovné drevené paličky ako tri kríže.

Pomocou vetvičiek a kvetínok zhotovte záhradu.

Z fólie môžete spraviť potok, alebo jazierko.

Umiestnite hračkárskeho kohúta do vašej záhrady.

Jaskyňu môžete spraviť z kartónovej trubky, jogurtovej krabice alebo plechovky. Opatrne zasypete pieskom.

Jaskyňu zavaľte veľkým a okrúhlim kameňom

Ľudí si môžete zhotoviť z drevených figúrok, kartónu alebo použijete LEGO.

Do vnútra hrobu umiestnite kus bielej látky.

Mach alebo vňať dodá vašej záhradke prírodnú atmosféru.

2. Použijete tento model ako prostriedok k šíreniu zvesti o Ježišovom zmŕtvychvstaní.
3. Alebo si záhradku vysaďte do plytkého kvetináča.

Hovor s Bohom

Čas: 5 minút

Cieľ: tráviť čas s Bohom a rozjímať nad dnešným biblickým príbehom.

Zamyslite a modlite sa spoločne: “Ježiš, ako sa to mohlo stať? Boh vykonal úžasnú vec, keď Ťa vzkriesil z mŕtvych! Teraz môže byť твоjím priateľom každý – aj ja.”

Modlitba s krížom

Čas: 5-10 minút

Cieľ: sústrediť sa na Boha a zamyslieť sa nad dnešnou etapou.

Potrebujeme: papierové kríže

1. Rozdajte deťom papierové kríže a spýtajte sa ich čo tam vidia. Nič! Ježiš na kríži nie je. Prečo?
2. Navrhňte aby deti roztrhli tieto kríže na pamiatku toho, že Boh porazil smrť, keď Ježiša vzkriesil z mŕtvych.
3. Oslávte to že ‘Ježiš žije’ tým, že víťazoslávne zaspievajte veľkonočnú pieseň o vzkriesení.

Pred odchodom

Čas: 5 minút

Cieľ: zamyslenie, čo sme všetko objavili

Potrebujeme: hodnotiaci hárok, alebo graf pokroku

1. Po každom stretnutí si vyznačte, ktorú časť Biblie ste objavovali
2. Dnešný objav si napíšte do hodnotiaceho hároku slovami, alebo obrázkom.

Etapa 14 Veľký Boží plán

Príbeh 70 Ježiš odchádza do neba

Skutky 1:1–11

Čítaj

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: predstavenie príbehu pre toto stretnutie

Čo potrebujete: Biblie alebo knihu Veľká výprava (obe dobrovoľné)

1. Začnite túto etapu tým, že vyhladáte a prečítate verš Skutky 1:5.
'Ján krstil vodou, ale vy budete o niekoľko dní pokrstení Duchom Svätým.'
2. Čo vám tento verš napovedá o dnešnom príbehu?
3. Spomína sa tam nejaká postava, alebo miesto?
4. Myslíte si, že viete o čom ten príbeh bude?
5. Pokúste sa deti povzbudiť k vnímaniu príbehu, snažte sa v nich vybudovať pocit očakávania.

Hudba

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: chváliť Boha

Potrebujeme: CD s pesničkami, alebo jednoduché hudobné nástroje a slová piesní (vytlačené alebo ppt)

Vyberte jednoduchú živú pieseň, ktorá sa môže stať „hymnou“ vašich stretnutí. Prípadne skúste vyberať piesne podľa témy, ktorú budete preberať.

Časová os

Dĺžka: 5 minút

Cieľ: Určiť ako dnešný príbeh zapadá do veľkého Božieho príbehu a jeho ľudu

Potrebuje: Knihu Veľká výprava, biblická časová os

1. Kam, v rámci veľkého Božieho príbehu, zapadá tento príbeh? Otvorte knihu *Veľká výprava* na strane 85 a všimnite si časovú os v pravej časti strany. (Môžete spomenúť, že toto je časová os starého zákona a že časová os pre nový zákon sa nachádza ďalej. Ak deti nevedia ako je biblia rozdelená, popíšte im čo je to nový a starý zákon a ako je to celé rozdelené na jednotlivé knihy, kapitoly a verše).
2. Nájdite zvýraznený úsek, ktorý zobrazuje päť príbehov z 14 etapy.
Ako zapadá táto etapa do veľkého Božieho príbehu?
Ako zapadá dnešný príbeh v rámci týchto piatich príbehoch?
3. Ak máte *Časovú os* pre skupinu, skúste zaradiť dnešný príbeh do kontextu veľkého Božieho príbehu. Bolo to na začiatku? Bolo to 'pred', alebo 'po' Ježišovi? Čo iné sa vtedy dialo?

Otázky na úvod

Dĺžka: 5-10 minút

Cieľ: úvod do premýšľania o biblickom texte a ukázať, že je aj dnes relevantný

Premýšľajte nad nasledovnými otázkami spoločne, ako úvod do dnešného príbehu:

- Ak by ste mali správu pre celú vašu rodinu, ako by ste ju doručili? Ako dlho myslíte, že by to trvalo?
- Čo keby ste chceli niečo povedať každému vo vašej škole, alebo zbore? Ako by ste to urobili? Ako dlho by to mohlo trvať?
- Teraz si predstavte, že by ste chceli niečo odkázať celému svetu! Kde by ste začali? Ako by ste zabezpečili, aby to počuli všetci? Čo by vám mohlo pomôcť?

Hra

Čas: 10 minút

Cieľ: aby sme pochopili, že zaslúbenie o Duchu Svätom je pre všetkých

1. Povedzte deťom o tom, že už mnoho rokov predtým než sa Ježiš narodil, Boh sľúbil, že pošle Ducha svätého. Prečítajte si o tom v Joelovi 2:28-29. Pripomeňte, že Ježiš tento sľub zopakoval. Prečítajte si o tom v Jánovi 14:16-17 a v Skutkoch 1:5.
2. Označte jeden koniec miestnosti ako áno a druhý koniec ako nie. (Alebo môžete všetkým deťom rozdať malé tabuľky – áno a nie.) Čítajte jednotlivé výroky o Duchu Svätom a deti majú označiť odpoveď, o ktorej si myslia, že je správna.

Boh pošle Ducha svätého len starým ľuďom.

Boh pošle Ducha svätého len deťom.

Boh pošle Ducha svätého všetkým.

Boh nepošle Ducha svätého ženám.

Boh pošle Ducha svätého, aby nám pomáhal.

Duch svätý s nami zostane iba na krátko.

Duch svätý s nami bude vždy.

Duch svätý bude žiť v cirkvi.

Duch svätý bude žiť v nás.

Skúmaj

Čítajte

Čas: 10 minút

Cieľ: Počuť alebo prečítať príbeh z Biblie aby sme pochopili kam príbeh zapadá

Čo potrebujete: Biblie, knihu *Veľká výprava*

1 Kde sa nachádzame

Potom ako Boh vzkriesil Ježiša, stretával sa Ježiš so svojimi nasledovníkmi a priateľmi. Požiadal ich aby o ňom rozprávali po celom svete a prisľúbil im, že im zošle na pomoc ducha svätého.

2 Čítame Bibliu

Nájdime si spoločne Skutky 1, verše 1–11. Čítajte text nahlas, alebo vyberte dieťa, ktoré text nahlas prečíta.

3 Čo sa stalo potom?

Kým pôjdeme ďalej, zamyslime sa nad tým, čo sme práve počuli. Čo si myslia deti, že sa stane ďalej?

Záležiac na tom, o čom ste už diskutovali, vysvetlite deťom nasledovné:

Potom sa vrátili do Jeruzalema a čakali, tak ako im to povedal Ježiš. Často sa stretávali s Ježišovou matkou Máriou, jeho bratmi a ďalšími nasledovníkmi. Spolu sa modlili a čakali.

Hľadajme v obrázkoch

Čas: 5-10 minút

Cieľ: objavujeme biblický príbeh vizuálne

Potrebujeme: knihu *Veľká výprava*

1. Nájdite malý obrázok 'Ježiš odchádza do neba' na strane 90 v knihe *Veľká výprava*. Porozprávajte sa o tom, čo vidíte. Ako ten obrázok zobrazuje udalosti a ľudí, o ktorých ste čítali?
2. Nalistujte obrázky na stranách 87 and 88. Skúste prísť na to, ktorá časť znázorňuje 'Ježiš odchádza do neba'.
3. Nechajte deťom dosť času aby si mohli samé poprezerat' obrázky. Vždy je čo objavovať.
4. Ako objavujú, skúste deti povzbudiť k tomu aby popisovali to čo vidia. Môžete im pomôcť jednoduchou otázkou:
  - Kto je na obrázku?
  - Čo sa práve deje?
  - Spomínate si, čo sa stalo predtým?

- Viete prerozprávať náš príbeh, len pomocou obrázku?
- Čo si myslíte, že sa stane ďalej?

Objavujeme v Biblii

Čas: 10-15 minút

Cieľ: zistiť o čom hovorí táto časť Biblie

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava*

Odpovedzte spoločne na otázky zo strany 72 z knihy *Veľká výprava*.

- Ako popisuje Lukáš (autor skutkov) to čo sa stalo po smrti a vzkriesení Krista?
- Ježiš povedal, že namiesto seba pošle učeníkom niekoho špeciálneho, keď bude opäť s jeho otcom – Bohom – v nebesiach. Čo myslíte, kto to mal byť?
- Kto myslíte, že boli tí dvaja muži v bielych šatoch? Čo to znamenalo keď povedali, že Ježiš “príde tak, ako ste ho videli odchádzať do neba”? (Skutky 1:11). Porozprávajte sa o tom s vaším vedúcim.

Vedeli ste?

Čas: 5 minút

Cieľ: učíme sa o Biblii

Potrebujeme: Knihu *Veľká Výprava* (dobrovoľné)

Zistite viac o Biblii s pomocou týchto faktov.

Lukáš bol doktor, ktorý sa pridol k Pavlovi na jeho cestách a spolu hovorili ľuďom o Ježišovi. Napísal o Ježišovi a jeho nasledovníkoch dve knihy: ‘evanjelium podľa Lukáša’ a ‘Skutky apoštolov’, ktoré sú o tom, čo sa stalo potom.

Teofil Lukáš obe knihy venoval Teofilovi. Nevieme presne povedať kto to bol, ale jeho meno znamená ‘Priateľ Boha’.

Nebesá môžu popisovať buď oblohu alebo miesto, kde sídli Boh. Viac sa o nebi dozviete v 20 etape.

Zapamätaj si

Čas: 5-10 minút

Cieľ: naučiť sa biblický verš lekcie

Potrebujeme: vytlačený verš pre každé dieťa, papier v tvare oblaku, lepiacu žuvačku

‘Ján krstil vodou, ale vy budete o niekoľko dní pokrstení Duchom Svätým.’

Skutky 1:5

Napíšte jednotlivé slová na papierové oblaky a rozmiestnite ich po podlahe, alebo ich prilepte na stenu pomocou lepiacich ‘žuvačiek’.

Prečítajte verš niekoľkokrát a postupne uberajte z oblakov.

Pieseň

Čas: 5 minút

Cieľ: oslava Pána Boha

Potrebujeme: Hudobné nástroje, piesne

Zaspievajte spolu oslavnú pieseň

Otázky

Čas: 10-15 minút

Cieľ: získať odpovede na naše otázky a otázky druhých

Potrebujeme: Veľkú výpravu a prístup na web

Pri každej etape v knihe sú otázky detí s tým, že odpovede rôznych ľudí môžeme nájsť na stránke www.velkavyprava.sk

Povzbudzujme deti, aby kládli rôzne zvedavé otázky. Skúste na ne odpovedať spoločne, pýtajte sa na názory ostatných detí. Prizvite si niekoho na túto časť stretnutia, aby povedal deťom svoj názor.

1. Naše otázky

Niektoré deti už možno budú mať nejaké otázky ohľadom dnešného príbehu. Ak áno, povzbudte aby sa so svojimi myšlienkami podelili so skupinou.

Vyvstáva z tohto príbehu nejaká ústredná otázka? Čomu deti nerozumeli? Môže sa im zdať, že niektoré veci sú veľmi nepravdepodobné, ba až nemožné; alebo jednoducho nerozumejú niektorým slovám a vetám. Môžu mať veľa otázok, povzbudte ich aby sa pýtali!

2. Naše odpovede

Skúste prísť spoločne na odpovede na vaše otázky. Ak je vás príliš veľa, rozdeľte sa do menších skupín, najlepšie s dospelým vedúcim pre každú skupinku. Ak je vás menej, zostaňte spolu a rozprávajte sa o vašich otázkach, o tom, ako by ste odpovedali. Zapájajte sa do diskusie, ale snažte sa im nepovedať odpovede príliš rýchlo.

Napíšte vaše otázky a odpovede na stránku www.velkavyprava.sk aby ostatné deti a Vedúci videli vaše nápady. Ak máte pripojenie na internet, zapojte do toho deti hneď – bude to akčné a vzrušujúce.

Vyskúšaj

Čas: 10 minút

Cieľ: vyjadriť ako Boží príbeh súvisí s našimi životmi dnes

1. Ako môžeme vedieť, aký je Boh? Skúste sa všetci poriadne zamyslieť...! Ježiš nám ukazuje aký je Boh, lebo on sám je Boh (Syn Boží). Keď vidíme čo Ježiš hovoril a činil na zemi, vidíme ako veľmi

Bohu na nás záleží. Môžeme vedieť, že Boh nám rozumie vo všetkom čím prechádzame. Vie aké to je, byť človekom.

2. Vysvetlite ďalej: To, že poznáme syna Božieho nám ukazuje aký je Boh-otec. Jeho nedokážeme vidieť, no jeho prítomnosť je cítiť vo svete, ktorý stvoril. Keď Ježiš (Syn Boží) odišiel späť do neba aby žil so s Bohom otcom, zoslal na zem Ducha Svätého na pomoc tomu, kto chce nasledovať Boha. Ducha Svätého síce nevidíme, no môžeme požiadať aby zostával s nami a aby nám pomáhal žiť podľa Boha. Nie ako Ježiš, ktorý ako človek kráčal po zemi, Duch Svätý nemusí byť len na jednom mieste – on dokáže byť všade naraz. Pomáha nám rozprávať sa s Bohom a pomáha nám počuť ho. Práve Duch Svätý nás podnecuje aby sme túžili spoznávať Boha bližšie. Rozprávajte sa o tom.

Kreatívna aktivita

Čas: 10 minút

Cieľ: aby sme si ukázali ako biblický príbeh súvisí s našim každodenným životom

Potrebujeme: veľký kus papiera

1. Krížom cez pripravený papier môžu deti napísať veľký nápis 'Ďakujeme ti, Bože, za to, že plníš svoje zaslúbenia.'
2. Rozdajte deťom vystrihnuté ohnivé jazyky z tvrdého papiera. Pripomeňte im, že s mnohými Božími zaslúbeniami sa už mohli stretnúť na stránkach Veľkej výpravy alebo na hodinách besiedky. Vyzvite ich, aby na svoje ohnivé jazyky každý jedno z týchto zaslúbení napísal. Ak si nebudú vedieť spomenúť, môžete im dať biblickú referenciu, podľa ktorej si jednotlivé veršičky môžu nájsť a dané zaslúbenie si pripomenúť.

Boh zaslúbil Noachovi, že on a jeho rodina bude v bezpečí počas potopy. (Genezis 6:18)

Boh zaslúbil Noachovi, že svet už nikdy nebude zničený potopou. (Genezis 9:9–11)

Boh zaslúbil Abrahámovi, že jeho potomkovia sa stanú veľkým národom. (Genezis 12:2)

Boh zaslúbil Abrahámovi syna. (Genezis 15:4)

Boh zaslúbil Jakobovi, že jeho potomkovia sa rozšíria po celej zemi. (Genezis 28:13-14)

Boh zaslúbil Dávidovi, že jeho syn a jeho potomkovia budú vládnuť na veky. (1 Kronická 17:14)

Boh zaslúbil Dávidovi, že jeho syn postaví chrám. (1 Kronická 17:12)

Boh zaslúbil, že pošle dieťa, ktoré bude vládnuť naveky. (Izaiáš 9:6,7)

Boh zaslúbil, že panna bude mať syna, ktorý sa bude volať Immanuel, Boh s nami. (Izaiáš 7:14)

Boh zaslúbil, že v Betleheme sa narodí špeciálne dieťa. (Micheáš 5:2)

Boh zaslúbil, že jeho služobník, Mesiáš zomrie, aby zmazal hriechy sveta. (Izaiáš 53:10)

Boh zaslúbil, že pošle Ducha svätého. (Joel 2:28-29)

3. Spoločne tieto zaslúbenia napísané v ohnivých jazykoch nalepíme na spoločný plagát, ktorý môžeme použiť ako dekoráciu miestnosti.

Hovor s Bohom

Čas: 5 minút

Cieľ: tráviť čas s Bohom a rozjímať nad dnešným biblickým príbehom.

Spomeňte si na tri úžasné veci o Bohu. Vzdajte tak v tichosti a modlitbe Bohu chválu.

Ježišova modlitba

Čas: 5-10 minút

Cieľ: odozva na túto etapu, sústredenie sa na Boha

Pripomeňte deťom, že Ježiš vystúpil na Nebesia, ale že anjeli pripomenuli učeníkom, že sa jedného dňa vráti. Zaspievajte spoločne víťazoslávne Veľkonočnú pieseň o vzkriesení.

Pred odchodom

Čas: 5 minút

Cieľ: zamyslenie, čo sme všetko objavili

Potrebujeme: hodnotiaci hárok, alebo graf pokroku

1. Po každom stretnutí si vyznačte, ktorú časť Biblie ste objavovali
2. Dnešný objav si napíšte do hodnotiaceho hárku slovami, alebo obrázkom.